

Людмила Іщенко

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра дошкільної освіти
e-mail: liskra118@gmail.com
tel. + 38089857121

Організація освітнього процесу з формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку в дитячих дошкільних установах

Анотація. У статті розглянуто специфіку організації освітнього процесу з формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку в дитячих дошкільних установах. Схарактеризовано зміст та основні функції діяльності педагога у роботі з творчими дітьми.

Ключові слова: творчість, формування творчої індивідуальності, діти старшого дошкільного віку, освітній процес.

1. Постановка проблеми

Державна цільова програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року передбачає перехід освіти, у тому числі і дошкільної, до нових креативних технологій виховання й навчання, модернізацію змісту дошкільної освіти шляхом забезпечення різнобічного розвитку дітей дошкільного віку відповідно до їхніх задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, вікових особливостей, культурних потреб. Програма націлює науковців і практиків на розвиток у дітей таких особистісних властивостей, як допитливість, ініціативність, самостійність, креативність, винахідливість, поширення їх творчого потенціалу.

Ключовою фігурою в реалізації завдань формування творчої індивідуальності дошкільника є особистість педагога. У цьому зв'язку перед педагогікою вищої школи постає особливе завдання – формування нового педагога, з високим рівнем професіоналізму, творчої активності, які б відповідально ставилися до результатів свого навчання та підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Професія вихователя дошкільного навчального закладу, як і інші педагогічні професії, пов'язана з виконанням виховної або викладацької роботи в навчально-виховних закладах [Базовий компонент дошкільної освіти в Україні 2012]. Особливості змісту професійної діяльності, її функціональний склад, вимоги до особистісних якостей вихователя розкрито в роботах Л. Артемової, Р. Буре, Е. Гребенщикова, О. Кузя, О. Кучерявого, В. Логінової, Л. Островської, М. Скудіна, Л. Семущиної, С. Русової. Психологічні аспекти педагогічної діяльності вихователя дослідили І. Зимня, О. Кононко, Я. Коломинський, С. Кулачківська, Д. Ніколенко, Є. Панько.

Із керівництвом дитячою діяльністю пов'язує професійні дії вихователя С. Рубінштейн. Учений наголошує на тому, що особистість дитини розвивається, якщо педагог керує дитячою діяльністю, а не підмінює її [С. Рубінштейн 1999, с. 191]. При цьому важливо, щоб власна діяльність дитини, з одного боку, розумілась як така, що виникає і розвивається у процесі виховання, а з іншого — уявлялась у контексті самого дитинства. Специфіку різних видів дитячої діяльності й водночас особливості керівництва ними досліджено науковцями різних наукових галузей. У психології — Л. Виготським, Д. Ельконіним, О. Запорожецем, Л. Калмиковою, О. Кононко, В. Кузьменко, О. Леонтьєвим, М. Лісіною, Є. Панько, Т. Піроженко, С. Рубінштейном; у педагогіці — Ю. Аркіним, Л. Артемовою, А. Богуш, З. Борисовою, Р. Буре, Е. Вільчковським, Н. Гавриш, К. Крутій, Н. Луцан, Н. Лисенко, Л. Островською, І. Рогальською, С. Русовою, В. Сухомлинським, Т. Степановою, О. Фунтіковою.

На необхідність реалізовувати специфічні вікові можливості дітей через суто дитячі види діяльності — гру, спілкування, малювання, конструювання, музичну діяльність вказують сучасні науковці, оскільки саме «дитячі» види діяльності відповідають особливостям психічного розвитку дошкільника. Збереження дитячої субкультури, культивування специфічних для дошкільного дитинства видів діяльності та форм активності є основою цілісного розвитку дитини як особистості [Базовий компонент дошкільної освіти в Україні 2012, с. 16].

У психолого-педагогічних дослідженнях попередніх років розкрито психологічну структуру педагогічної діяльності (А. Маркова, Л. Мітіна, А. Мудрик, Є. Рогов, В. Семиченко та ін.) та її функціональний склад (М. Єрмоленко, Н. Кузьміна, В. Межериков, В. Сластьонін, О. Щербаков та ін.), різні аспекти готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності та особливості організації професійно-педагогічної підготовки (О. Абдулліна, Л. Ахмедзянова, А. Богуш, Ф. Гоноволін, М. Дьяченко, К. Дурай-Новакова, Л. Кандибович, Н. Кічук, Е. Карпова, В. Кузь, Н. Побірченко, А. Ліненко, І. Луценко, В. Моляко, Ю. Машбиць, Л. Спирін, Г. Троцко, Р. Хмелюк та ін.).

2. Мета дослідження

Розкрити специфіку організації освітнього процесу з формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах.

3. Основний матеріал дослідження

Численні дослідження з проблем розвитку творчої особистості, індивідуальності засвідчують, що важливим фактором формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку є діяльність педагога.

Якість підготовки майбутніх педагогів до формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку неможливо розглядати у відриві від вимог, що висуваються характером конкретного середовища, у якому працює фахівець, від особливостей освітніх завдань, що постають перед ним у дошкільному навчальному закладі. І як наслідок, готовність майбутнього педагога до формування творчої індивідуальності дошкільника повинна формуватися з урахуванням основних параметрів готовності до педагогічної діяльності та враховувати специфіку процесу розвитку індивідуальності особистості дитини дошкільного віку.

Вивчення мотивації вибору студентами спеціальності вихователя показало, що в її основі лежить привабливість дітей цього віку, їх вікових рис

та процесу взаємодії з ними [Луценко 2011]. Серед мотивів вибору професії вихователя: позитивне ставлення до спілкування з дітьми, безпосередній контакт з ними, можливості забезпечувати їхній розвиток. Водночас було зафіксовано й те, що не всім подобається робота з маленькими дітьми; індивідуальні нахили студентів не завжди відповідають обраній спеціальності [Луценко 2011, с. 22]. Отже, схильність до роботи з дітьми цього віку, яка виявляється в особистісних та психофізіологічних особливостях, є обов'язковим критерієм під час вибору професії вихователя.

Отже, сучасний вихователь має бути зорієнтований на світ цінностей дитини дошкільного віку, які визначають зміст її Я-образу, життєвої позиції, особливості особистісного ставлення до довколишнього і бути здатним приймати, виявляти повагу, зацікавленість її внутрішнім світом, адже його оцінка, як і оцінка рідних, авторитетних людей, визначає формування у дитини уявлення про себе, тип мотивації її поведінки та діяльності. Педагог, центрований на дитині, має прагнути увійти у світ значущих подій, фантазій, улюблених персонажів мультфільмів, казок, яким вона живе і зрозуміти його.